

ΤΑΞΗ: Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝ. ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΝΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΧΡΗΣΤΑΚΗ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ: ΑΡΕΤΗ ΨΩΜΑ

Κείμενο 1

Ζούμε στη χώρα όπου η γυναίκα είναι «η κεφαλή της οικογένειας» επειδή τρέφει όλο το σπίτι

Το παρακάτω κείμενο, που παρατίθεται ελαφρώς διασκευασμένο, συντάχθηκε από τη Θάλεια Ματίκα και δημοσιεύτηκε στις 5 Ιανουαρίου 2022 στον ενημερωτικό ιστότοπο www.news247.gr στο πλαίσιο της συμμετοχής της ηθοποιού στο αφιέρωμα του NEWS 24/7 με τίτλο «Η Ελλάδα στο μέλλον». Στο κείμενο αυτό η συντάκτρια γράφει για τη γυναίκα στην Ελλάδα του 2022 μετά το ξέσπασμα του ΜεToo¹ και εν μέσω μιας ευρύτερης συζήτησης περί γυναικοκτονιών στη χώρα μας.

Δεν θα μπορούσα να μιλήσω για το 2022 χωρίς να το δω ως μια χρονική συνέχεια του 2021. Πρόκειται για έναν χρόνο που συνεχίζουμε να βιώνουμε κάτι πρωτόγνωρο. Δεν μιλάμε για φυσιολογικές χρονιές, μιλάμε για χρονιές πανδημίας. [...]

Ως γυναίκα αυτό που σίγουρα θέλω και πρέπει να σχολιάσω για το 2021 σε σχέση με άλλα έτη είναι ότι συνέβησαν δύο διαφορετικά γεγονότα που έχουν να κάνουν με το φύλο μου: Το πρώτο είναι η έλευση του ΜεToo στην Ελλάδα (έστω και εάν έγινε αργοπορημένα) και το δεύτερο είναι τα συσσωρευμένα περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας και γυναικοκτονιών. [...] Η ατζέντα βέβαια έχει ανοίξει πια όσον αφορά στη βία εναντίον των ανθρώπων: Εάν κάποια γυναίκα καταγγείλει ένα συμβάν, πλέον υπάρχει ένα σύστημα που λειτουργεί (και το οποίο μέχρι πρότινος δεν φαινόταν να λειτουργεί) στη χώρα μας. [...]

Ως προς την έξαρση της βίας κατά των γυναικών στην Ελλάδα, πιστεύω ότι ίσως έχει να κάνει και με τον εγκλεισμό της καραντίνας. Κυκλοφορώντας στην Αθήνα, την πόλη μου, παρατηρώ ότι ο κόσμος δεν είναι καλά: Υπάρχει μια τρομερή ψυχολογική πίεση σε όλους, η οποία αποτελεί ένα ακόμη κόστος που θα μας αφήσει πίσω η ιστορία με τον κορονοϊό. Όταν υπάρχει αυτή η ψυχολογική πίεση, βλέπουμε τις βίαιες συμπεριφορές να πληθαίνουν –δεν είναι τυχαίο ότι σημειώνεται μια γυναικοκτονία κάθε μήνα. Η πατριαρχική νοοτροπία δεν έχει φύγει από την Ελλάδα, παραμένουμε μια πατριαρχική κοινωνία που μένει πίσω σε πάρα πολλά ζητήματα σε σχέση με τη Δύση, στην οποία θέλουμε να ανήκουμε. [...]

Δεν βλέπω επομένως ότι το 2022 θα είναι καλό για την Ελληνίδα γυναίκα, δεδομένου ότι ακολουθεί το 2021. Όταν παραμένουμε στη δίνη του κορονοϊού και σε όλα αυτά τα κατώτερα ένστικτα του ανθρώπου που έρχονται στην επιφάνεια, πώς μπορώ να δω μια αχτίδα φωτός που θα αφορά στην αλλαγή της θέσης της γυναίκας; Το βασικότερο που μπορώ να σκεφτώ για τη μικρή χώρα μας των 10 εκατομμυρίων είναι ότι πρέπει να γίνει αλλαγή της ατζέντας στα σπίτια μας, όπου μεγαλώνουν τα κορίτσια και τα αγόρια. Όταν

¹MeToo: Κοινωνικό κίνημα ενάντια σε κάθε μορφή κακοποίησης, παρενόχλησης και ευρύτερης βίας σε ανηλικούς ή ενηλικούς, που προτρέπει τον κόσμο να δημοσιοποιεί τέτοια περιστατικά στα κοινωνικά δίκτυα.

ένας άντρας λέει «η γυναίκα είναι η κεφαλή της οικογένειας γιατί εκείνη αναλαμβάνει και τρέφει όλο το σπίτι» είναι τόσο ρατσιστικό και όμως θεωρείται φυσιολογικό. Ξαφνικά η γυναίκα, λόγω φύλου, έχει επωμιστεί τις δουλειές του σπιτιού και την οργάνωσή του, κάτι που είναι καθαρή εργασία που θα έπρεπε να πληρώνεται.

Θέλω να μεγαλώσουν οι κόρες μας ξέροντας ότι δεν έχουν καμία υποχρέωση τέτοιου είδους ή ρόλο. Δεν ξέρω ποιος μοίρασε τους ρόλους αυτούς κάποτε... Και φυσικά θέλω να μεγαλώσουν οι γιοι μας μαθαίνοντας πώς να συμπεριφέρονται στο γυναικείο φύλο και να το εκτιμούν.

Κείμενο 2

Ο Ανήφορος

Το παρακάτω κείμενο αποτελεί απόσπασμα από το ομώνυμο μυθιστόρημα του Νίκου Καζαντζάκη (1883-1957), το οποίο γράφτηκε το 1946 και κυκλοφόρησε για πρώτη φορά 76 χρόνια μετά, ανήμερα της επετείου θανάτου του συγγραφέως, στις 26 Οκτωβρίου 2022. Η υπόθεση μάς μεταφέρει στο τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Ο Κοσμάς, ήρωας της ιστορίας, έπειτα από απουσία είκοσι χρόνων και μετά από την ενεργή συμμετοχή του στον πόλεμο, επιστρέφει στην πατρίδα του την Κρήτη μόλις μερικές μέρες μετά τον θάνατο του πατέρα του, φέρνοντας μαζί του τη Νοεμή, την Εβραία γυναίκα του.

Ο άντρας έσκυψε στην κοπέλα.

– Σε παρακαλώ, της είπε σιγά, τώρα που θα μεις στο πατρικό μου σπίτι, βάστα την καρδιά σου, μην τρομάξεις. Σκέψου πως είμαι μαζί σου, πάντα. Η μητέρα μου είναι μια άγια γυναίκα, θα σε αγαπήσει. [...]

Χτύπησε. [...] Η πόρτα άνοιξε, μια γριούλα πρόβαλε, κάτασπρη, εξαντλημένη, λιωμένη, ντυμένη κατάμαυρα. Μόλις είδε τον άντρα, έσυρε φωνή:

– Παιδί μου! κι άνοιξε την αγκάλη. [...]

Άξαφνα, ως μιλούσε, είδε την κοπέλα να στέκει στην αυλή, στον παραστάτη της οξώπορτας.

– Είναι...; ρώτησε η μάνα σιγά.

– Ναι, η γυναίκα μου...

Η αδερφή έστρεψε το πρόσωπο πέρα, με αναγούλα· η μάνα ζύγωσε το γιο:

– Γιατί την πήρες; ρώτησε σιγά. Θα μολέψει² το αίμα. Οβραία.

– Είναι μεγάλη ψυχή. Σε αυτή χρωστώ τη ζωή μου. Αν έλειπε, θα 'χα πεθάνει. Άλλη χαρά δεν έχω.

Αγάπα τη, μητέρα. Και συ, Μαρία... είπε και στράφηκε στην αδερφή του.

Μα αυτή είχε γλιστρήσει μέσα να ετοιμάσει τον καφέ.

– Είναι Οβραία... ξανάπε η μάνα. Μα αφού τη θέλεις... Ένα μονάχα φοβούμαι...

– Τι;

– Μην την πνίξει.

– Ποιος;

Η μάνα δεν αποκρίθηκε· στράφηκε, κοίταξε κατά το αναμμένο καντήλι. Ο Κοσμάς κατάλαβε, ακούμπησε στον τοίχο. Σιγή. Ήξεραν κι οι δυο πως σαράντα μέρες η ψυχή δε φεύγει από το σπίτι, τρογυρίζει στην αυλή, ανεβοκατεβαίνει τις σκάλες, μανταλώνει τη νύχτα την πόρτα, κάθετα δίπλα στο καντήλι και κοιτάζει κι ακούει τα πάντα. Ο γέρος τού μήνυσε ως έμαθε πως παντρεύτηκε Οβραία: «Όσο ζω να μην πατήσεις στην Κρήτη!» Και τώρα είναι μονάχα δέκα μέρες που πέθανε.

² μολεύω: μολύνω κάποιον ή κάτι· μαιίνω.

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1 υποερώτημα (μονάδες 10)

Το Κείμενο 1 δημοσιεύτηκε στις αρχές Ιανουαρίου του 2022. Ποια πρόβλεψη κάνει η συντάκτρια για τη νέα αυτή χρονιά ως προς τη θέση της Ελληνίδας γυναίκας μέσα στην κοινωνία και ποια λύση προτείνει; Να αποδώσετε τις απόψεις της περιληπτικά σε 70-80 λέξεις.

Μονάδες 10

2° υποερώτημα (μονάδες 10)

Στο Κείμενο 1 και ειδικότερα στην τρίτη παράγραφο η συντάκτρια έχει χρησιμοποιήσει ως τεχνική ανάπτυξης την αιτιολόγηση. Ποια είναι η θέση που διατυπώνει (μονάδες 4) και ποια συλλογιστική πορεία ακολουθεί, δηλαδή σε ποια δεδομένα βασίζεται, για να την αιτιολογήσει / τεκμηριώσει (μονάδες 6).

Μονάδες 10

3° υποερώτημα (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις τη χρήση του α' ενικού και του α' πληθυντικού προσώπου στην πρώτη και στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1 με βάση το περιεχόμενό του (μονάδες 10). Πώς η παρουσία των προσώπων αυτών στο κείμενο επηρεάζει το ύφος του; (μονάδες 5)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

Πρόσφατα διαβάσατε στην τάξη σας το παραπάνω άρθρο της Θάλειας Ματίκα και στάθηκες στη φράση της: «Δεν ξέρω ποιος μοίρασε τους ρόλους αυτούς κάποτε...». Με αφορμή τη φράση αυτή αποφασίζεις να καταγράψεις σε ένα άρθρο, που θα δημοσιευτεί στη διαδικτυακή εφημερίδα του σχολείου σας, τις σκέψεις σου για τους λόγους που ευθύνονται για τη διάδοση των στερεοτύπων σήμερα και για τους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσε να βοηθήσει η οικογένεια στην αντιμετώπισή τους. Στο άρθρο σου, 350 – 400 λέξεων, να αξιοποιήσεις τις πληροφορίες του Κειμένου 1.

Μονάδες 30

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

Στο απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Νίκου Καζαντζάκη «Ο Ανήφορος» αξιοποιούνται οι αφηγηματικές τεχνικές της περιγραφής και του διαλόγου. Να εντοπίσεις ένα ενδεικτικό απόσπασμα για την κάθε αφηγηματική τεχνική (8 μονάδες) και να υποδείξεις τον ρόλο της καθεμιάς στο κείμενο (12 μονάδες)

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ποια στάση κρατούν τα μέλη της οικογένειας του Κοσμά απέναντι στη Νοεμή, την κοπέλα του αποσπάσματος, και γιατί; Πώς θα ένιωθες αν ήσουν στη θέση της; Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!!!